

A forensic nurse szerepe a kriminalisztikában és a büntetőeljárársban

The Role of the Forensic Nurse in Criminalistics and Criminal Proceedings

Fábián Vanessza

Dr., doktorandusz
Pécsi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
vanessza2000@gmail.com

Absztrakt

Cél: A tanulmány célja az igazságügyi szakápoló szerepének bemutatása a kriminalisztika és a büntetőeljárás összefüggésében, valamint annak vizsgálata, hogy e szerepkör milyen eljárásjogi keretek között és milyen feltételek mellett illeszthető a magyar büntetőeljárás rendszerébe.

Módszertan: A kutatás jogdogmatikai elemzésre és nemzetközi összehasonlításra épül.

Megállapítások: Az igazságügyi szakápoló a magyar jogrendszerben jelenleg sem kodifikált, sem intézményesített formában nem jelenik meg. A forensic nurse az egészségügyi ellátás során a bizonyítékként értékelhető, a bűncselekmény szempontjából releváns nyomok és anyagmaradványok felismerésében, rögzítésében és dokumentálásában tölt be sajátos szerepet. Intézményesítése erősítené a bizonyítás megbízhatóságát, az egészségügy és az igazságszolgáltatás közötti együttműködést, valamint hozzájárulna a sértetti jogok hatékonyabb érvényesüléséhez.

Érték: A tanulmány hozzájárul egy jogilag nem szabályozott, ugyanakkor szakmailag indokolt szerepkör tudományos megalapozásához és hazai bevezetéséhez.

Kulcsszavak: forensic nurse, kriminalisztika, büntetőeljárás, sértett

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás ideje: 2026. 03. 10. Átdolgozás: 2026. 04. 07. Elfogadás: 2026. 05. 21.

Abstract

Aim: The study aims to present the role of the forensic nurse within the context of criminalistics and criminal procedure and to examine the procedural framework and conditions under which this role could be incorporated into Hungary's criminal procedure system.

Methodology: The research is based on doctrinal legal analysis and international comparative analysis.

Findings: The role of the forensic nurse is currently neither codified nor institutionalised within the Hungarian legal system. In the course of providing healthcare, forensic nurses perform a distinct function in identifying, securing and documenting traces and physical evidence that may have evidentiary value and are relevant to the offence under investigation. The institutionalisation of this role would enhance the reliability of evidence, strengthen cooperation between the healthcare sector and the justice system, and contribute to the more effective exercise of victims' rights.

Value: The study contributes to establishing the scholarly foundations for, and facilitating the introduction in Hungary of, a professionally justified role that is not currently regulated by law.

Keywords: forensic nurse, criminalistics, criminal procedure, victim

Bevezetés

A kriminalisztika az elmúlt évtizedekben jelentős módszertani és strukturális átalakuláson ment keresztül. A fejlődés egyik meghatározó iránya az interdiszciplinaritás erősödése, amelynek következtében a bűnfelderítés és a bizonyítás rendszere napjainkban már nem értelmezhető kizárólag eljárásjogi keretek között, sokkal inkább olyan, több tudományterület együttműködésére épülő folyamatként, amelyben az orvostudomány, a természettudományok és a technológiai innovációk kiemelt jelentőséggel bírnak. E tendencia összhangban áll Fenyvesi azon megállapításával, miszerint a kriminalisztika fejlődésének egyik kulcsa a különböző tudományágak eredményeinek integrációja és a bizonyítás tudományos megalapozottságának erősítése (Fenyvesi, 2017).

Az egészségügyi ellátás az orvostudomány és a kriminalisztika sajátos metszéspontját jelenti. Számos bűncselekmény esetén a bizonyítás szempontjából releváns nyomok és anyagmaradványok a sértett testén és ruházatán, illetve az ellátás során jelennek meg. Megőrzésük különösen fontos, mivel az elsődleges ellátás során ezek könnyen sérülhetnek, elveszhetnek vagy szennyeződhetnek, ami akár a chain of custody (bizonyítéklánc) megszakadásához is vezethet (Nogel, 2020).

Ebben az összefüggésben jelenik meg a forensic nurse (igazságügyi szakápoló) intézménye, amely az egészségügyi és igazságügyi szempontok integrációjára épül. Jelenléte arra utal, hogy a bizonyítékok kezelése már az ellátás korai szakaszában meghatározó szerepet tölt be. Ugyanakkor a hazai gyakorlatban ez a tevékenység nem minden esetben kapcsolódik egységes szakmai keretekhez, ami a bizonyítás megbízhatóságát, és végső soron a büntetőeljárás eredményességét is befolyásolhatja. Mindez indokolttá teszi a forensic nurse szerepének és hazai alkalmazhatóságának áttekintését.

Az igazságügyi szakápolás fogalmi és nemzetközi háttere

Fogalmi meghatározás és kialakulás

Az igazságügyi szakápolás egy konkrét gyakorlati hiányosságra adott nemzetközi válaszként jött létre, és napjainkban intézményesült modellek és képzési rendszerek formájában működik. A szakirodalom – különösen az International Association of Forensic Nurses meghatározása – a forensic nurse alatt olyan, speciális képzettséggel rendelkező ápolót ért, aki a bűncselekmények sértetteinek ellátása során az igazságügyi szempontokat is figyelembe veszi ([URL1](#)).

Kialakulása az 1980-as évekre vezethető vissza az Egyesült Államokban. Az erőszakos bűncselekmények – különösen a szexuális erőszak – sértetteinek ellátásában az egészségügyi gyakorlat nem minden esetben felelt meg a bizonyítás követelményeinek. Az orvosi vizsgálatok gyakran nem biztosították a nyomok és anyagmaradványok megfelelő rögzítését, ami a későbbi büntetőeljárásban korlátozta azok felhasználhatóságát. E hiányosságok nyomán jelentek meg a speciálisan képzett ápolók, akik tevékenységük során már az eljárásjogi normáknak megfelelően jártak el, megalapozva ezzel az igazságügyi szakápolás önálló szakterületté válását (Hammer et al., 2011).

Nemzetközi modellek

A nemzetközi modellek összehasonlítása alapján megállapítható, hogy bár az egyes országok szervezeti és eljárásjogi megoldásai eltérőek, a szakmai megközelítés tekintetében egyértelmű hasonlóság figyelhető meg. Valamennyi rendszer középpontjában a sértett ellátásával egyidejű nyomrögzítés áll, míg a különbségek elsősorban az intézményi keretekben és a büntetőeljáráshoz való kapcsolódás formájában jelennek meg.

Az Egyesült Államokban a Sexual Assault Nurse Examiner (SANE) program tekinthető a forensic nursing legfejlettebb és legszélesebb körben alkalmazott

modelljének. Ebben a rendszerben speciálisan képzett szakápolók a szexuális erőszak sértettjeinek ellátását végzik egységes szakmai protokollok alapján. A bizonyítékok rögzítése úgynevezett sexual assault kit (szexuális erőszak esetén alkalmazott mintavételi csomag) alkalmazásával történik, amely biztosítja a bizonyítékok büntetőeljárásbeli felhasználhatóságát. A működés alapját részletes, standardizált protokollok képezik, amelyek egységesítik a mintavétel és a dokumentáció folyamatát, csökkentve ezzel a kriminalisztikai hibák kockázatát. A modell további jellemzője, hogy a szakápolók a büntetőeljárás későbbi szakaszaiban is megjelennek, jellemzően tanúként (Hammer et al., 2011).

Az Egyesült Királyságban, Kanadában és Ausztráliában az igazságügyi szakápolás eltérő intézményi keretek között működik, ugyanakkor közös vonás, hogy az egészségügyi ellátás, a nyomrögzítés és egyes esetekben a pszichológiai támogatás integrált módon kapcsolódik össze. E rendszerek lehetővé teszik a bizonyítékok szakszerű rögzítését, valamint elősegítik az egészségügyi és igazságügyi szereplők összehangolt tevékenységét (Lynch & Duval, 2011).

Képzési és szakmai követelmények

Az igazságügyi szakápolói tevékenység regisztrált vagy haladó szintű ápolói képzéshez kötött, amelyre speciális, posztgraduális képzés épül. A képzés magában foglalja az igazságügyi orvostan alapjait, a büntetőeljárás alapvető szabályait, valamint a bizonyítékként értékelhető nyomok felismerésének, rögzítésének és dokumentálásának módszereit. Kiemelt szerepet kap a bizonyítékok kezelése és megőrzése, figyelemmel a chain of custody követelményeire (Shebi Mol, 2024).

A szakmai felkészítés részét képezi a sérülések dokumentálása, valamint az áldozatközpontú, traumaérzékeny ellátás is, amely különös jelentőséggel bír, mivel a forensic nurse gyakran súlyos traumát átélt sértettekkel kerül kapcsolatba. Ezért a megfelelő kommunikáció és a másodlagos viktimizáció elkerülése alapvető követelménynek tekinthető (Szűcs, 2010).

A forensic nurse kriminalisztikai jelentősége

A nyomok szerepe a kriminalisztikai bizonyításban

A nyomok és anyagmaradványok a büntetőeljárás meghatározó bizonyítási eszközei. Fenyvesi 7–5–1-es piramismodellje alapján ezek a kriminalisztikai alapkérdések – „mi, hol, mikor, hogyan, ki, kivel, miért” – megválaszolását lehetővé tevő közvetítők körébe tartoznak, amelyek elsődleges funkciója az azonosítás és a történeti tényállás rekonstruálása (Fenyvesi, 2013a).

A kriminalisztikai szakirodalom a nyomokat és anyagmaradványokat sajátos tulajdonságokkal rendelkező jelenségekként írja le, amelyeket gyakran „néma tanúkként” is jellemez. E megközelítés szerint ezek mindig, mindenhol jelen lévő, a legváratlanabb helyeken is felbukkanó, nagy ellenálló képességgel bíró „partizánok”, amelyek a bűncselekményre vonatkozó információkat hordoznak (Fenyvesi et al., 2022). Jelentőségük hiányukban is megmutatkozik, mivel a „negatív nyomokból” levonható következtetések szintén relevánsak lehetnek a bizonyítás szempontjából (Fenyvesi, 2013b).

Az igazságügyi szakápoló feladatai a bizonyítás előkészítésében

A bűncselekmények sértettjei – különösen erőszakos cselekmények esetén – gyakran elsőként egészségügyi intézményekbe kerülnek, így a bizonyítás szempontjából releváns nyomok és anyagmaradványok kezelése már az ellátás során megkezdődik. Ez eltér a klasszikus helyszíni szemle keretében végzett nyomrögzítéstől, mivel a szükséges intézkedések az egészségügyi beavatkozásokkal egyidejűleg valósulnak meg (Fenyvesi, 2009).

Ha nincs jelen az ellátás során egy olyan egészségügyi szakember, aki megfelelő kriminalisztikai és büntetőeljárásjogi ismeretekkel rendelkezik, akkor a bizonyítékok – különösen ruhacsere, tisztítás vagy orvosi beavatkozás következtében – könnyen sérülhetnek vagy szennyeződhetnek, ami nem csupán azok bizonyító erejét csökkenti, hanem bizonyos esetekben akár az eljárásból való kizáráshoz is vezethet (Fenyvesi et al., 2005).

E körülmények között az igazságügyi szakápoló szerepe kiemelt jelentőségű, mivel hozzájárul a bűncselekmény szempontjából releváns bizonyítékok szakszerű kezeléséhez. A tevékenység központi eleme a dokumentáció: a sérülések pontos leírása, elhelyezkedésük rögzítése és a fotódokumentáció elkészítése. Ez lehetővé teszi, hogy az észlelt elváltozások állapota a lehető legkorábbi időpontban rögzíthető legyen, ami különösen fontos, ha a sérülések idővel változnak vagy gyógyulnak. Ezáltal biztosítható a bizonyítékok megbízhatósága és a későbbi eljárásban történő értékelhetősége (Kármán, 2019).

A forensic nurse helye a büntetőeljárás rendszerében

A forensic nurse tevékenysége nem terjed ki szakértői értékelésre, és nem érinti az igazságügyi orvosszakértő hatáskörét. A bizonyítékok értékelése továbbra is az igazságügyi szakértő feladata, így az igazságügyi szakápoló közreműködése a bizonyítási folyamatban kiegészítő jellegű.

A hatályos büntetőeljárási szabályozás alapján e tevékenység egyik klasszikus eljárásjogi kategóriába sem illeszthető be maradéktalanul. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 188. §-a értelmében szakértőt kell alkalmazni, ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A forensic nurse feladata azonban nem a bizonyítandó tények megítélésére irányul, hanem azok észlelésére, így a szakértői jogállás teljes körű alkalmazása nem indokolt (Nogel, 2020). A segítő jogállás alkalmazhatósága szintén csak korlátozottan értelmezhető, mivel a Be. 59. §-a alapján a segítő az eljárásban részt vevő személyek jogainak érvényesítését szolgálja, míg a forensic nurse nem jogi képviselőt lát el, hanem egészségügyi és a bizonyítás előkészítéséhez kapcsolódó tevékenységet végez. Felmerülhet a szaktanácsadói közreműködés lehetősége is, azonban ez a jogintézmény sem fedi le teljesen a forensic nurse funkcióját. A Be. 270. §-a alapján a szaktanácsadó a hatóság szakmai munkáját segíti, ezzel szemben a forensic nurse szerepe közvetlenül a bizonyítékként értékelhető nyomok dokumentálására és megőrzésére irányul. Mindezek alapján megállapítható, hogy a forensic nurse eljárásjogi státusza a hazai szabályozásban jelenleg nem kodifikált és nem egyértelmű, amely indokoltta teheti egy sajátos, sui generis jogállás kialakítását. A jelenlegi dogmatikai keretek között a forensic nurse leginkább speciális szaktudással rendelkező tanúként értelmezhető, aki az általa észlelt és rögzített tényekről tesz vallomást (Tremmel, 2006). A nemzetközi gyakorlat ezt az értelmezést alátámasztja. Az amerikai rendszerben a forensic nurse nem klasszikus szakértőként jelenik meg, hanem jellemzően tanúként (fact witness), ugyanakkor meghatározott esetekben – a tevékenység jellegétől függően – szakértő tanúként (expert witness) is felléphet.

Lehetséges hazai modell

Az igazságügyi szakápolás mint önálló, intézményesült szakterület elsősorban az angolszász jogrendszerekben alakult ki, ugyanakkor egyes elemei a magyar gyakorlatban is megfigyelhetők. Magyarországon jelenleg nem létezik intézményesített igazságügyi szakápolói rendszer, azonban a bűncselekmények sértetteinek ellátása során olyan feladatok jelennek meg, amelyek tartalmuk szerint e szerepkörhöz kapcsolódnak. A sértettek ellátása az egészségügyi ellátórendszer keretei között történik, elsődlegesen gyógyítási céllal, miközben a bizonyítékok rögzítése nem egységes szakmai protokollok alapján valósul meg.

A modell hazai bevezetése a meglévő egészségügyi ellátórendszer keretei között megvalósítható. Alkalmazása elsősorban kórházakban, különösen sürgősségi osztályokon vagy kijelölt ellátóhelyeken indokolt, ahol az ilyen esetek ellátása

gyakori. A szakápoló eljárásba történő bevonása az ellátó orvos szakmai mérlegelésén alapulna, különösen akkor, amikor a sérülések jellege vagy az eset körülményei alapján felmerül a bűncselekmény gyanúja. Emellett bizonyos esetekben a rendőrség is kezdeményezhetné a jelenlétüket, különösen akkor, ha a sértett már hatósági eljárás keretében kerül egészségügyi ellátásba. A tevékenység standardizált eljárások alapján történne, amelyek egységesítik a sérülések dokumentálását, a mintavételt és a bizonyítékként értékelhető adatok rögzítését. A működés feltétele a speciális képzés biztosítása, továbbá az egészségügyi és igazságügyi szervek közötti koordináció szabályozása. A modell nem új intézményi struktúra kialakítását célozza, hanem a meglévő intézmények közötti együttműködésre épül.

De lege ferenda megfontolások

A fentiek alapján indokolt olyan jogalkotási és szakmai javaslatok megfogalmazása, amelyek hozzájárulhatnak az igazságügyi szakápoló hazai bevezetéséhez. Elsősorban szükséges egy világos és koherens jogszabályi definíció megalkotása. A hatályos büntetőeljárás szabályozásban, valamint a kapcsolódó egészségügyi és igazságügyi normákban célszerű nevesíteni az igazságügyi szakápolót, és meghatározni azokat az esetköröket és eljárási kereteket, amelyek között közreműködhet. Ezzel összefüggésben elengedhetetlen a kompetenciák és feladatkörök pontos kijelölése. A szabályozásnak egyértelművé kell tennie, hogy az igazságügyi szakápoló tevékenysége a sérülések, valamint az ellátás során észlelhető nyomok és anyagmaradványok rögzítésére korlátozódik, és nem terjed ki a szakértői értékelésre. A feladatkörök egyértelmű meghatározása elősegítheti az eljárásban részt vevő hatóságok – különösen a nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság – közötti hatékonyabb együttműködést. A bevezetés további feltétele egy olyan képzési rendszer kialakítása, amely az egészségügyi alapképzettségre építve biztosítja a szükséges kriminalisztikai és jogi ismeretek elsajátítását. A nemzetközi tapasztalatok alapján indokolt egy egységes, posztgraduális képzés létrehozása, amely a tevékenység egységes szakmai színvonalát biztosítja. Szükséges továbbá az igazságügyi szakápoló eljárásjogi jogállásának egyértelmű meghatározása, különös tekintettel arra, hogy a szerepkör miként illeszkedik a büntetőeljárás rendszerébe, és milyen formában jelenik meg az eljárásban. Indokolt lehet kísérleti programok indítása is, különösen a sértettellátás szempontjából kiemelt területeken. Az ilyen pilot megoldások lehetőséget teremthetnek a modell gyakorlati alkalmazásának vizsgálatára, és megalapozhatják a későbbi jogalkotási döntéseket. Fontos hangsúlyozni, hogy

a modell önmagában nem sérti a fegyveregyenlőség elvét. Az igazságügyi szakápoló nem valamely eljárási oldal segítőjeként, hanem az egészségügyi ellátórendszer objektív szakmai szereplőjeként vesz részt a folyamatban.

Összegzés

Az igazságügyi szakápolás a kriminalisztika interdiszciplináris fejlődésének eredményeként megjelenő sajátos szakterület. A tanulmány rámutat arra, hogy a bizonyítás megbízhatósága szempontjából meghatározó jelentőségű a nyomok korai felismerése és kezelése, amely szakaszban a nyomvesztés és a kontamináció kockázata különösen magas. Ebben a fázisban az igazságügyi szakápoló speciális szaktudásával hozzájárul a bizonyítékként értékelhető nyomok és anyagmaradványok szakszerű rögzítéséhez, dokumentálásához és megőrzéséhez, valamint a bizonyítéklánc folytonosságának fenntartásához. Tevékenysége nem terjed ki szakértői értékelésre vagy szakvéleményadásra; közreműködése a bizonyítási eszközök későbbi felhasználhatóságának elősegítésére irányul. A nemzetközi tapasztalatok alapján az egészségügyi és kriminalisztikai szempontok integrációja hatékonyan működik, ugyanakkor a hazai jogrendszer az igazságügyi szakápoló szerepkörét jelenleg nem intézményesítette, és annak eljárásjogi kereteit sem kodifikálta. Az igazságügyi szakápolás bevezetése erősítheti a bizonyítás korai szakaszát, csökkentheti a kriminalisztikai hibák kockázatát, és hozzájárulhat a büntetőeljárás hatékonyabb működéséhez, valamint a sértetty jogok érvényesüléséhez, ezért eljárásjogi kereteinek kialakítása indokolt.

Felhasznált irodalom

- Bartkó R., Elek B., Fantoly Zs., & Herke Cs. (2024). *A büntető eljárásjog tankönyve*. HVG-ORAC.
- Fenyvesi Cs. (2009). *A helyszíni szemle kriminalisztikai sajátosságai*. PTE ÁJK.
- Fenyvesi Cs. (2013a). A kriminalisztika alapkérdései. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 14, 341–349.
- Fenyvesi Cs. (2013b). A kriminalisztika alapelvei. *JURA*, 23(2), 37–50.
- Fenyvesi Cs. (2017). *A kriminalisztika tendenciái*. Dialóg Campus.
- Fenyvesi Cs., Herke Cs., & Tremmel F. (2005). *Kriminalisztika tankönyv és atlasz*. Dialóg Campus.
- Fenyvesi Cs., Herke Cs., & Tremmel F. (2022). *Kriminalisztika*. Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Hammer, R. M., Moynihan, B. J., & Pagliaro, E. M. (2011). *Forensic nursing: A handbook for practice* (2nd ed.). Jones & Bartlett Learning.
- Kármán G. (2019). *A kriminalisztikai szakértői bizonyítás*. Magyar Kriminológiai Intézet.
- Lynch, V. A., & Duval, J. B. (2011). *Forensic nursing science* (2nd ed.). Elsevier Mosby.

- Nogel M. (2020). *A szakértői bizonyítás aktuális kérdései*. HVG-ORAC.
- Shebi Mol, W. (2024). Forensic nursing – An overview. *International Journal of Science and Research*, 13(12), 1054–1055. <https://doi.org/10.21275/SR241215161149>
- Szűcs E. (2010). A sértettgondozó és a sértettgondozás fogalma, kialakulása, szerepe a kriminalisztikában. *Rendészeti Szemle*, 58(4), 124–145.
- Tremmel F. (2006). *Bizonyítékok a büntetőeljáráásban*. Dialóg Campus.

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *International Association of Forensic Nurses*. (2020). *What is forensic nursing?* <https://www.forensicnurses.org/page/whatisfn>

Alkalmazott jogszabályok

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Fábián V. (2026). A forensic nurse szerepe a kriminalisztikában és a büntetőeljárásban. *Belügyi Szemle*, 74(8), 2201–2209. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2026.v74.i8.pp2201-2209>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

A közlemény nyílt hozzáféréssel, a Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei szerint jelenik meg. A közlemény változatlan formában, nem kereskedelmi célból, bármely médiumban és formátumban szabadon megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző(k), a közlés helye és a licenc hivatkozása megfelelően feltüntetésre kerül. Módosított vagy átdolgozott változat terjesztése, valamint kereskedelmi célú felhasználása nem megengedett.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Fábián Vanessza, aki a vanessza2000@gmail.com e-mail címen érhető el.